

In memoriam Jean Guillou (1930-2019)

Op 26 januari jl. is de Franse organist, pianist, componist en pedagoog Jean Guillou in zijn woonplaats Parijs overleden. Hij is 88 jaar geworden en was een bekende, niet onomstreden verschijning in de Nederlandse orgelwereld. Hij was nog steeds actief; dit voorjaar stonden er nog concerten gepland in Italië, Marseille en Rome, en op 5 juni a.s. zou de maestro in de Grote of Sint-Laurenskerk te Rotterdam nog meewerken aan een dubbelconcert van 'Vox Humana' met zijn oud-leerling Zuzana Ferjenčíková.

GERCO SCHAAP

Jean Victor Arthur Guillou wordt geboren op 18 april 1930 in de West-Franse stad Anger. Nadat hij zich als jongen het orgelspelen eigen heeft gemaakt, wordt hij op twaalfjarige leeftijd organist van de Eglise St.-Serge in zijn geboorteplaats. De muziek van Johann Sebastian Bach krijgt een niet meer weg te denken plaats in zijn leven na een uitvoering van de *Johannes Passion*. "Ik was twaalf of dertien jaar en ging met mijn ouders naar het concert. Ik herinner me nog dat ik na afloop zo moest huilen dat ik, toen we naar buiten gingen, niets kon zien."¹ Op zijn zeventiende maakt hij al een orgeltranscriptie van Bachs *Musikalisches Opfer*. "Dat was heel ingewikkeld. Ik dacht: als ik dit kan, kan ik alles." Sindsdien is Bach niet meer van zijn lessenaar af geweest.

Ondertussen studeert hij aan het Parijse Conservatorium bij Marcel Dupré, Maurice Duruflé en Olivier Messiaen. Al snel richt hij zijn blik over de landsgrenzen heen en onderhoudt hij contacten met Duitse

Jean Guillou, Utrecht, januari 2000.

orgelbouwers en musici. Nadat in 1954 zijn eerste compositie bij Leduc is verschenen, *Fantaisie pour Orgue* Op. 1, wordt hij een jaar later docent orgel en compositie aan *l'Institutio de alta cultura* in Lissabon. In Sint-

Foto: Philips

In zijn Berlijnse tijd.

Petersburg ontstaat in 1958 zijn eerste *Piano-sonate* Op. 5. Een lang verblijf in een sanatorium brengt Guillou in West-Berlijn. Hij woont er vijf jaar, maakt er naam als componist en interpreet en raakt blijvend beïnvloed door de Duitse orgelbouw. In deze periode ontstaan de *Sinfonietta* Op. 4, zijn *Concert voor orgel en kamerorkest* Op. 7 en zijn bekende *Toccata* Op. 9.

In 1963 begint Guillou's tweede levensfase, zoals hij die in een interview met uw eindredacteur in *De Orgelvriend* in 2000 beschrijft; hij keert terug naar Frankrijk en wordt benoemd tot *Organiste titulaire* van de Eglise Saint-Eustache in Parijs. Hij volgt André Marchal op, die dat jaar ontslag heeft genomen vanwege een diepgaand meningsverschil over de herbouw van het orgel. In die tijd is het orgel nog niet speelklaar. Nadat orgelbouwer Jean Hermann niet veel

Foto: Gerco Schaap

verder is gekomen dan het installeren van een vijfklauiers speeltafel wordt het orgel pas eind 1972 voltooid door de firma Danion-Gonzaléz. Niettemin werkt Guillou in 1969 mee aan een wereldberoemd geworden plaatopname van Philips, *Visions Cosmiques*. Naar aanleiding van de Apollo 8 ruimtemissie improviseert hij op het dan nog in aanbouw zijnde Eustache-orgel over 'ruimtelijke' thema's. De plaat wordt opgedragen aan de bemanning van de Apollo 8.

Foto: Stichting tot Bevordering der Orgelkunst

Aan het orgel van De Doelen, Rotterdam, oktober 1977.

CONCERTEN IN NEDERLAND

Op 16 maart 1970 treedt Guillou op in de serie *Meesters van het Orgel* van het Concertgebouw in Amsterdam. De Nederlandse orgelwereld staat "op z'n achterste benen", schrijft Jan van 't Hul in het *Reformatorisch Dagblad*.² Twee jaar later speelt hij weer in die serie; organist Harke Iedema, oud-leerling van Piet Post, herinnert zich het concert dat hij met zijn docent en studiegenoten bezocht nog levendig: "Zo gingen we op 2 maart 1972 [...] naar het Concertgebouw in Amsterdam waar de bekende Franse organist Jean Guillou een concert zou geven. Op het programma stonden werken van Bach en Liszt. In aansluiting op bijna al zijn concerten improviseerde Jean Guillou op een aangedragen thema van een organist of bezoeker. Dit wetende hadden we enkele thema's op papier gezet en had onze leermeester een vrij pittig thema 'gecomponeerd'. Hoe Post het heeft klaargespeeld weet ik niet maar in een mum van tijd stonden we met z'n allen in de kleedkamer van Jean Guillou. Oog in oog met deze wereldberoemde organist: dit kon toch niet waar zijn? Als klap op de vuurpijl kregen we ook nog een handtekening op het eerder uitgereikte programma. Dit hield je toch niet voor mogelijk? Reikhalzend keken we uit naar de improvisatie. Wat kunnen Bach en Liszt, hoe mooi het ook is, dan lang duren! Maar ... wat we toen ook te horen kregen was in één woord samengevat: fenomenaal! Met Posts 'hoofdthema' en onze kriebels

als 'tweede thema's' werd een schitterende improvisatie neergezet waar wij allen diep van onder de indruk waren. Na afloop hebben we er, in een nabijgelegen café, nog lang over nagepraat!"³

Vanaf die tijd is Guillou regelmatig te horen op bekende Nederlandse orgels: Bolsward, Breda, Haarlem (Oude Bavo), Rotterdam (Laurenskerk en De Doelen), Utrecht (Domkerk) ... In *De Orgelvriend* van juni 1977 wordt een concerttournee aangekondigd met een niet mis te verstane aanbeveling door organist Jan van Westering: "Met de meeste klem wordt alle orgelvrienden op het hart gedrukt minstens één van deze concerten bij te wonen. De gemeenplaats 'dit mag u niet missen' is hier volledig van kracht. [...] Wie dit één keer heeft meegemaakt vergeet het nooit weer. [...] Niemand ontkomt aan de wonderbaarlijke uitstraling die van deze man uitgaat. [...] Organisten die het hart op de rechte plaats dragen zullen onzegbaar verrijkt huiswaarts gaan, geïnspireerd en als een muzikale accu opgeladen."

In de praktijk blijken de meningen van orgelpubliek en recensenten nogal verdeeld over Guillou's orgelspel. Zijn techniek en virtuositeit worden geroemd maar bij zijn hoogst individuele interpretaties van bijvoorbeeld Bach en Franck worden nogal eens vraagtekens gezet. "Circus Guillou' noemen sommige organisten en orgelliefhebbers deze kunstenaar en dit staat dan voor een musicerpraktijk

waarbij exotische registratiekeuzes, felle virtuositeit en een zeer pianistische benadering van het orgel, in het oog lopende kenmerken zijn" schrijft Rob van der Hilst in *Trouw* naar aanleiding van het bijwonen van een meesterkursus in de Rotterdamse Laurenskerk in 1983⁴. Op de vraag wat de componist zelf van Guillou's interpretatie van Franck zou hebben gedacht, antwoordt Guillou in 2000: "De compositie *an sich* is abstract. De interpreet is een mens, een musicus, die als medium tussen muziek en luisteraar fungeert. Ook deze interpreet heeft iets te zeggen. Hij moet niet pretenderen alsof César Franck daar in levenden lijve zit: dat is niet interessant! De vertolker moet de muziek analyseren en proberen zich zó goed uit te drukken dat de luisteraar zegt: 'Ah, wat mooi, dat is interessant!' [...] César Franck blijft altijd aanwezig. Ik verander niets aan de noten!"⁵ Andere uitspraken uit hetzelfde interview onderstrepen zijn overtuiging: "Het tempo biedt zo veel mogelijkheden ... het tempo is voor iedereen net zo verschillend als de eigen hartslag." En: "In de kunst kun je nooit zeggen: je moet zó schilderen of zó spelen, dan zou je niet meer hoeven *denken*, en in de kunst móet je denken en dat ook laten zien!"

Na 'Lissabon' is Guillou nooit aan een conservatorium verbonden geweest; wel wordt hij in 1970 door de Zwitser dr. Alfred Gerber gevraagd meesterkursussen interpretatie en improvisatie te geven op het orgel van de Tonhalle in Zürich. "Twee weken lang hebben we deze zaal dan voor ons alleen, en daardoor heb ik veel jonge organisten leren kennen van over de gehele wereld." In de jaren '80 ontwerpt hij zelfs een nieuw orgel voor de concertzaal dat wordt gebouwd door de firma's Kleuker en Steinmeyer en op 11 januari 1988 in gebruik wordt genomen.⁶

Na 'Lissabon' is Guillou nooit aan een conservatorium verbonden geweest; wel wordt hij in 1970 door de Zwitser dr. Alfred Gerber gevraagd meesterkursussen interpretatie en improvisatie te geven op het orgel van de Tonhalle in Zürich. "Twee weken lang hebben we deze zaal dan voor ons alleen, en daardoor heb ik veel jonge organisten leren kennen van over de gehele wereld." In de jaren '80 ontwerpt hij zelfs een nieuw orgel voor de concertzaal dat wordt gebouwd door de firma's Kleuker en Steinmeyer en op 11 januari 1988 in gebruik wordt genomen.⁶

ORGELBOUW

Zich bezighouden met het wezen van het orgel hoort bij de derde levensfase

Voor de speeltafel van de St.-Eustache

zoals Guillou die aan ons beschreef. Zijn ideeën over orgelbouw en -klank verwerkt hij in een aantal moderne orgels op verschillende plekken in Europa die ook opvallen door hun vormgeving. Het orgel voor de Notre-Dame des Neiges in Alpe-d'Huez (Kleuker 1978) krijgt het uiterlijk van een opgeheven hand; de kas van het orgel in de Eglise Notre-Dame des Grâces (Kleuker 1981) te Sint-Pieters-Woluwe (Brussel) heeft de vorm heeft van een vogel met gespreide vleugels. In 1978 verschijnt zijn boek *L'Orgue - Souvenir et Avenir* waarin hij zowel de geschiedenis van, als zijn visie op het orgel beschrijft. Het boek beleefde vier drukken en is ook uitgegeven in het Duits en Engels. Vele jaren (van 1977 tot 1989) heeft Guillou het zonder 'zijn' orgel in de St.-Eustache moeten stellen. Maar in september 1989 kwam de herbouw van dit orgel door Gebr. Van den Heuvel uit Dordrecht gereed en kon hij zijn concertpraktijk in het hart van Parijs hervatten. Het orgel kreeg zowel een klaviatuur 'boven' als een speeltafel op de kerkvloer die van alle elektronische gemakken was voorzien.

Zijn grote droom was het *Orgue à Structure Variable*, een groot transportabel orgel opgesplitst in een aantal kleine orgels die je overal kunt neerzetten: op een festival, in de openlucht of in een concertzaal. In het voorjaar van 2008 realiseerde hij die

droom op kleine schaal, toen hij zijn nieuwe compositie *La Révolte des Orgues* voor groot orgel, acht portatieven en slagwerk liet uitvoeren in de St.-Eustache.

“Het bijzondere van Guillou is dat hij dóór-gaat waar anderen stoppen”, zegt oud-leerling Zuzana Ferjenčíková over dit project.⁷ We kennen allemaal grenzen in ons bestaan. Het punt waarop we zeggen: dit kan ik niet. Guillou zegt: waar-

om niet? Hij moedigt ons aan verder te gaan tot we echt op de grens van een instrument of een klank stuiten. Nog nooit heeft iemand een stuk voor negen orgels geprobeerd. Ik heb daar veel respect voor.”

Hoewel Guillou vernieuwing voor-

Het orgel in de Notre-Dame des Neiges in Alpe-d'Huez.

stond, waren daar voor hem wel grenzen aan. Tegenstanders van elektronische orgels vonden in hem een bondgenoot. “Ik geloof niet in muziek die uit luidsprekers komt. Luidsprekers maken geluid, maar er komt geen lucht aan te pas. Het zijn geen instrumenten. Er zit geen leven in. Hoewel je er interessante dingen

mee kunt doen, is er geen sprake van kunst.”⁸

Op 22 september 2014 werd Jean Guillou benoemd tot “emeritus-titularis” van de Saint-Eustache. Als vrijwilliger – Guillou werd niet betaald voor het titulaarschap – had hij verwacht zelf zijn opvolger te mogen aanwijzen. Zeer tegen zijn zin werd echter een concours uitgeschreven voor zijn opvolging. In maart 2015 kwamen twee winnaars uit de competitie die als co-titulaires werden benoemd met elk een eigen taakgebied: Baptiste-Florian Marle-Ouvrard en Thomas Ospital. Het concert dat Guillou op de avond van zijn 85^e verjaardag in 'zijn' kerk gaf en door 2000 mensen werd bezocht, werd zijn laatste concert in de St.-Eustache. “De beroemde organist, die zich weinig gerespecteerd acht, besloot de deur van de Parijse kerk voorgoed dicht te slaan”, aldus een bericht in de Franse krant *Le Figaro*.⁹

De orgelwereld heeft een eigenzinnig musicus verloren die zijn hele artistieke leven aan het orgel heeft gewijd en in meerdere opzichten een rijke erfenis heeft achtergelaten. Een tastbare nalatenschap in de vorm van een enorm oeuvre voor orgel en andere instrumenten, en een aantal volgens zijn ideeën gebouwde orgels. Maar er is ook een erfenis aan opvattingen over kunstenaarschap en creativiteit. Als schepper en ontwerper keek Guillou altijd naar de toekomst; het verleden interesseerde hem alleen wanneer hij er een nieuwe vorm aan kon geven. Hij hield van historische orgels maar historiserende orgelbouw was hem een gruwel. Hij zag het orgel niet in de eerste plaats als sacraal instrument en maakte er dan ook transcripties voor van bijv. de *Schilderijtentoonstelling* van Moussorgski. Zijn vrijheid van denken heeft hij door de jaren heen aan een groot aantal studenten doorgegeven. Met zijn vertolkingen, ideeën en composities heeft hij de orgelwereld onmiskenbaar kleur gegeven.

Bert den Hertog: 'mens en kunstenaar waren een eenheid in een kleurrijke, gearticuleerde samenhang'

"Het tegenstrijdige stemt overeen, uit verschillen ontstaat de mooiste harmonie, alles komt voort uit tweestrijd."

(Heraclitus, ca. 540 - 480 v.C.)

Coll. Bert den Hertog

Jean Guillou met Bert den Hertog, juli 2014.

Zeventien jaar oud was ik toen ik Jean Guillou voor het eerst 'live' hoorde, in de Nieuwe Kerk van Katwijk. Voor aanvang van het concert stond hij beneden, kaarsrecht, tenger maar krachtig, in een felrood colbert. Zijn spel vond ik deels onbegrijpelijk, maar het had een vreemde kracht, explosief en lyrisch tegelijkertijd. Van deze man moest ik meer horen!

Als orgelstudent op het conservatorium minderde mijn belangstelling niet. Ik aarzelde dan ook niet toen medestudent Kees Nottrot, in die tijd al organist van het Hinsz-orgel in Bolsward, mij vroeg of ik bij Guillou's concert aldaar kon komen registreren. En zo kwam het dat ik best wel zenuwachtig op 10 augustus 1999 de Martinikerk betrad en daar in een van de zijbeuken Jean Guillou ontmoette, die geboeid de gotische ramen en gewelven bestudeerde. Afgaand op zijn spel had ik me hem voorgesteld als een ongeduldige *maestro* met een opvliegende aard die mij weinig blikken zou waardig keuren. Maar hij bleek een benaderbare, innemende man met een levendige blik, op elk moment bereid tot een interessante gedachtewisseling. Op het programma stond o.a. Mendelssohn (dat vond ik verrassend) en Liszt. Nadat hij het programma had doorgespeeld zei ik overmoedig: 'U speelt Mendelssohn alsof het Liszt is!' Maar dat amuseerde hem wel. En hij maakte duidelijk dat zowel Mendelssohn als Liszt belangrijke schakels zijn in de muziekgeschiedenis, en beiden originele ideeën hadden over de sonatevorm. Voor de vele registratiewisselingen nam hij trouwens de tijd, alles werd precies en overzichtelijk opgeschreven. Het opvallendst vond ik in zijn spel, nu ik het aan de klaviatuur meemaakte, zijn absolute mentale

en fysieke rust, ook in de meest veeleisende passages, de souplesse in de polsen en natuurlijk de ongeëvenaarde pedaaltechniek waarbij de 'attack' uit de enkelbeweging komt en de bovenbenen niet bewegen.

Sinds dat concert in Bolsward heb ik tot aan 2016 bij bijna elk concert van Guillou in Nederland kunnen assisteren als registrant. De fameuze tournees in de jaren '70 van de vorige eeuw had ik graag willen meemaken: binnen twee weken speelde hij dan tien verschillende programma's. "Ich war begeistert!", zo herinnerde hij zich die tijd, benadrukkend hoezeer hij de historische orgels in Nederland kon waarderen. Al wordt Guillou vaak geassocieerd met het grote orgel in de St.-Eustache, zijn ideale orgel hoefde niet zoveel registers te hebben: elk register moest een sterk karakter hebben en solistisch kunnen fungeren. In het 'tutti' bleven veel registers dicht, zoals de zestienvoets labialen in het manuaal, en alle viervoets tongwerken ("Ik ben in het algemeen tegen viervoets tongwerken").

Bij die concerten in Nederland in de afgelopen 19 jaar zorgde ik dat ik altijd bij het uitregistreren aanwezig was: dat bleek de ultieme kijk in de keuken. Het gebruik van registers als solisten, personages bijna, vond ik een openbaring, evenals zijn opvattingen over dynamische balans tussen de klavieren: zo registreerde hij het pedaal in langzame delen soms te sterk, maar door zijn zeer korte staccatospel klonk het toch in balans. Zo bereikte hij ook ruimtelijke effecten. Daarnaast begon de mens Guillou me meer en meer te boeien. Zijn kennis van literatuur, oog voor details en wisselende perspectieven: mens en kunstenaar waren een eenheid in een kleurrijke, gearticuleerde samenhang. We bezochten in Rotterdam de kubuswoningen waar de scheve doorkijkjes naar de lucht en de stad hem bijzonder fascineerden. In de omgang combineerde hij zachtaardigheid met onverzettelijkheid, ernst en concentratie met speelsheid en humor. Zo kwam in de Rotterdamse Laurenskerk een dag voor het concert iemand bij de speeltafel kijken: "Zo, u bent al hard aan het werk!", waarop hij lachend antwoordde: "Ah, maar ik werk nooit! Het is een spel ..."

Zeer enerverend vond ik het registreren bij zijn improvisaties: op de grote Hollandse mechanische orgels deed hij dat niet zelf. In een aantal talen door elkaar vroeg hij me dan met zijn zachte stem tijdens het vaak furieuze spel wat er moest komen: "Zungen Récit!", "Fonds Hauptwerk!", "Fagott Pédale!", "Couplers, tirasses!", "Crescendo ... Tutti!". Als het gegeven thema – dat hij geen minuut van te voren wilde zien om spontaniteit te waarborgen – hem beviel, deed hij dat in zijn tas om thuis verder uit te werken in een compositie. Dat gebeurde met de thema's die Hayo Boerema, Jos van der Kooij, Anton Pauw en Gerben Mourik voor hem schreven.

Naast de Nederlandse concerten bezocht ik af en toe Parijs, waarbij ik dan ook de St.-Eustache aandeed. "Bel me op als

je naar Parijs komt!” Dat durfde ik dan maar nauwelijks. Daarover de volgende anekdote: ik schreef hem in 2002 een brief met de vraag of ik in Parijs de Duitse vertaling van zijn boek *l'Orgue, souvenir et avenir* kon kopen. Met onderaan de brief mijn adres en mobiele telefoonnummer. In die tijd woonde ik op kamers in Rotterdam-Zuid, en fietste altijd over de Erasmusbrug naar het conservatorium. Op een wonderige dag ging midden op die brug mijn mobiel over, en ik nam nietsvermoedend op. “Ja, Jean Guillou hier!” – ik viel bijkans van mijn fiets! Hij begon meteen het adres van de uitgever te dicteren, en ik probeerde met één hand pen en papier uit mijn tas te pakken, maar dat had tot gevolg dat al mijn papieren met muziektheorie de Maas in waaiden! “Je kunt me gewoon opbellen, je hoeft geen brief te schrijven!” drukte Guillou me op het hart. Les of een masterclass heb ik trouwens nooit bij hem gevolgd, misschien durfde ik niet, misschien vond ik zijn ideeën te uniek ...

Coll. Bert den Hertog

Registraties uitzoeken voor een concert in de Elandstraatkerk, Den Haag, juli 2014.

Een hoogtepunt uit de laatste jaren was zijn concert in 2014 op ‘mijn’ orgel in de Elandstraatkerk in Den Haag. Hij kwam een paar dagen van tevoren en nam overal de tijd voor. We bezochten het strand, wandelden door de stad Delft en hij probeerde de orgels in de Oude Kerk in Scheveningen. Bij het concert in de Elandstraatkerk was hij in topvorm. Een tweede hoogtepunt was zijn afscheidconcert in 2015 in de stampvolle St.-Eustache, afgesloten met een

veelzeggende korte improvisatie zonder slotakkoord, op de dominant ... Na afloop werden we uitgenodigd om de volgende dag thee te komen drinken. Dat werd een bijzonder memorabele middag in zijn smaakvol ingerichte appartement vol kunst en zwevend opgehangen planten. Guillou schonk de thee en sneed de taart, we discussieerden over Stravinsky, er werd Chopin op de vleugel gespeeld en vierhandig geïmproviseerd (samen met een Italiaanse organist). Muziek was zijn leven, en als altijd genoot hij, 85 jaar jong, volop van het spelelement in de muziek.

Het laatste concert dat ik van hem hoorde, was in de St.-Ouen te Rouen op 26 juni 2016. Alhoewel het begin van het concert verloren ging in geluiden van joelende voetbal-supporters, vertolkte hij Francks *Deuxième Choral* zo ontroerend en verinnerlijkt dat ik tot tranen geroerd was. Van een afstand lijkt Jean Guillou dan misschien een excentriek musicus met extreme, soms vergezochte interpretaties: in werkelijkheid was die benadering voor hem volkomen natuurlijk en gemotiveerd vanuit een veel bredere kunstopvatting. In de historische uitvoeringspraktijk zag hij geen toekomst, maar achteruitgang. “Authentiek spel? Ik wil zélf authentiek zijn!” Hij was enerzijds een intellectueel met een veelzijdig ontwikkelde, compromisloze en messcherpe esthetiek; anderzijds een warm, opmerkelijk mens die recht uit en tot het hart sprak. Hij verenigde tegendelen, als ultieme belichaming van Heraclitus’ filosofie, en zocht onverminderd naar, zoals hij het zelf noemde, het ‘Absolute’. In mijn geheugen staat hij gegrift als een geniaal kunstenaar en als een genereus mens, grappig en speels. Adieu, mon ami. Merci. *Wir sind begeistert!*

Bert den Hertog, Schiedam, 4 februari 2019

VOETNOTEN BIJ BIJDRAGE GERCO SCHAAP

- 1 Sandra Kooke, ‘Werken van Bach hebben nooit zwakke plekken’, *Trouw* 2 mei 2000.
- 2 Jan van ’t Hul, ‘Het mirakel Guillou 80 jaar’, *Reformatorisch Dagblad* 17 april 2010.
- 3 Harke Iedema, ‘Dierbare herinneringen aan Leeuwarder organist’, www.harkeiedema.nl.
- 4 Rob van der Hilst, ‘Virtuositeit per strekkende meter door Jean Guillou’, *Trouw* 22 augustus 1983.
- 5 Gerco Schaap, ‘Jean Guillou: “Vuur is de dynamiek van het leven”’, *De Orgelvriend* april 2000.
- 6 In 2017 is dit orgel gedomonteerd en verkocht aan de Kathedraal van Capodistria in Slovenië. Op de petitie voor het behoud van het Tonhalle-orgel die door zeker 2000 mensen werd ondertekend, komt de naam Jean Guillou overigens niet voor.
- 7 Jacqueline Oskamp, ‘Nieuwe vormen voor oude ideeën. Jean Guillou en zijn *Révolte des Orgues*’, *Timbres* 3, voorjaar 2008.
- 8 Gert de Looze, ‘Dromen, dramatiek en poëzie’, *Reformatorisch Dagblad* 31 januari 2000.
- 9 ‘Adieux d’un organiste en froid avec son curé’, *Le Figaro*, 14 april 2015.

